

SECVENȚE DIALOGALE ÎN COMENTARIILE ONLINE¹

GABRIELA BIRIȘ

Facultatea de Litere, Universitatea din București
gabriela.biris@litere.unibuc.ro

Cuvinte-cheie: comentarii online, dialog, caracteristici pragmatice, idiostil, limbajul internetului.

Keywords: online comments, dialogue, pragmatic characteristics, idiostyle, Internet language.

1. PRELIMINARII

Fenomenul comentariilor online a constituit, inițial, o strategie de marketing care viza atragerea de noi utilizatori, promovarea loialității față de un brand (ziar, post de televiziune, site de știri etc.) sau încurajarea implicării sociale (Graham și Wright 2015: 317–338), dar se prezintă azi ca un mijloc neconvențional de dezbateră, prin care se exercită libertatea de exprimare, de cele mai multe ori cu privire la teme de interes larg, de impact negativ sau controversat în rândul publicului, un conținut pozitiv atrăgând, de regulă, un număr mult mai mic de comentarii (Diakopoulos și Naaman 2011, Weber 2014). O definiție simplă pentru acest tip de mesaje ar fi: subcategorie de comunicare asincronică, interpersonală, stimulată de media, care se publică în continuarea unui articol de știri, pe un site de știri. Este necesară distincția între comentarii singulare pe marginea unui articol de știri și un schimb de comentarii între utilizatori, cu păstrarea temei articolului de știri sau cu divagări succesive de la temă. Din perspectivă lingvistică, abordarea comentariilor online a urmărit particularitățile acestora în raport cu alte tipuri de comunicare mediată electronic (bloguri, discuții interactive, rețele sociale)², precum și încercări de categorizare: forme de conversație „persistentă” (Erickson 1999) sau „discontinuu” (Kerbrat-Orecchioni 1990), forme de dialog sau polilog (Marcoccia 2004; North 2007) sau comunicare radical diferită de conversația față în față (Reagle 2015). În lingvistica românească, comentariile online au fost privite ca gen discursiv nou din sfera mai largă a mediei sociale (Ștefănescu 2021: 140) sau ca gen discursiv hibrid, caracterizat de anumite funcții discursive:

¹ Articolul are la bază comunicarea „Interacțiune dialogică pe site-uri de știri”, prezentată în cadrul celui de-al 21-lea Colocviu internațional al Departamentului de lingvistică: *Orientări actuale în lingvistica teoretică și aplicată*, București, 19-20 noiembrie 2021.

² Pentru o investigație a relației limbă-internet și a efectelor internetului asupra limbii, cu o abordare amănunțită a fiecărui tip de comunicare electronică menționată de noi, v. Crystal (2004).

construirea unei identități online, exprimarea narcisistă a unei opinii, construirea unui consens sau, dimpotrivă, a unui dezacord etc. (Vasilescu, Ștefănescu și Zafiu 2019: 50).

Articolul nostru analizează doar schimburile de replici dintre utilizatori, adică acele secvențe dialogale în care sunt implicați doi sau mai mulți utilizatori, textele monologale nefiind incluse în analiză³. Intenția noastră este de a prezenta caracteristicile acestor secvențe din perspectivă pragmatică și stilistică.

Am constituit un corpus din comentariile transmise pe site-ul de știri *Hotnews* cu privire la șase articole axate pe tematica pandemiei de COVID, din perioada iulie – noiembrie 2021: *Valul 4: Europa ridică baricade în fața variantei Delta – măsuri restrictive pentru nevaccinați, imunizare obligatorie și restricții de călătorie*, autor S.J., vineri, 23 iulie 2021, 17:05 (82 de comentarii); *INSP propune carantină în București și în Ilfov. Cîtu nu vrea / Ce prevede legea și unde e decizia*, autor Redacția, joi, 14 octombrie 2021, 20:37 (22 de comentarii); *Credeți că ar trebui să fie obligatoriu certificatul verde COVID pentru accesul în magazine?*, autor Redacția, joi, 14 octombrie, 13:18 (134 de comentarii); *Viceamiralul care a vaccinat în 7 luni aproape toată populația Portugaliei, interviu exclusiv pentru Hotnews: „Câți oameni trebuie să moară ca să înțelegeți că sunteți într-un război?”*, autor Gabriel Bejan, joi, 28 octombrie 2021, 8:41 (102 comentarii); *Anticorpi naturali vs anticorpi post vaccinare. De ce testele serologice, puse în discuție în România pentru certificatul verde, au fost respinse în alte țări*, autor Alina Neagu, sâmbătă, 13 noiembrie 2021, 9:16 (57 de comentarii); *Vaccinați vs nevaccinați: cine transmite mai ușor infecția cu SARS-CoV2 și de ce*, autor Alina Neagu, marți, 16 noiembrie 2021 (151 de comentarii). Aceste articole vor fi identificate în cadrul studiului prin majuscule de la A (primul articol citat) la F (ultimul articol citat ca sursă).

2. CONTEXT ȘI LIMITE VIRTUALE ALE COMENTARIILOR ONLINE

Postarea comentariilor pe site-ul de știri *Hotnews* presupune respectarea de către utilizatori a unor reguli:

- convenții (grafice) privind paratextul⁴ (fig. 1): folosirea unui nume de utilizator care identifică autorul comentariului și a unor simboluri pentru partajarea și votarea comentariului transmis de un utilizator, alegerea unui titlu de comentariu, care poate fi un început de replică sau o replică întreagă, marcat(ă) grafic prin bold;
- restricții de conținut: se vor evita conținutul xenofob, rasist, obscen, reclamele comerciale și materialele asupra cărora nu se dețin drepturi de autor etc.;
- acceptarea rolului asumat de un moderator al site-ului, care își rezervă dreptul de a șterge fragmente de mesaj sau mesaje integrale, cu notificarea explicită a intervenției.

³ O descriere pluridisciplinară a comentariilor online oferă Ștefănescu (2021).

⁴ Particularitățile grafice prezentate sunt cele din 2021, site-ul de știri modificând între timp o parte dintre elemente.

Toate aceste elemente influențează schimbul de replici: un nume de utilizator ingenios ales poate focaliza atenția cititorului sau poate atrage atenția asupra calității unui comentariu, posibilitatea de a șterge postările conduce la crearea unor „goluri” în comunicare sau la întreruperea bruscă a schimbului de replici, comentariile care primesc mai multe aprecieri (voturi) favorizează un număr mai mare de replici/reacții etc.

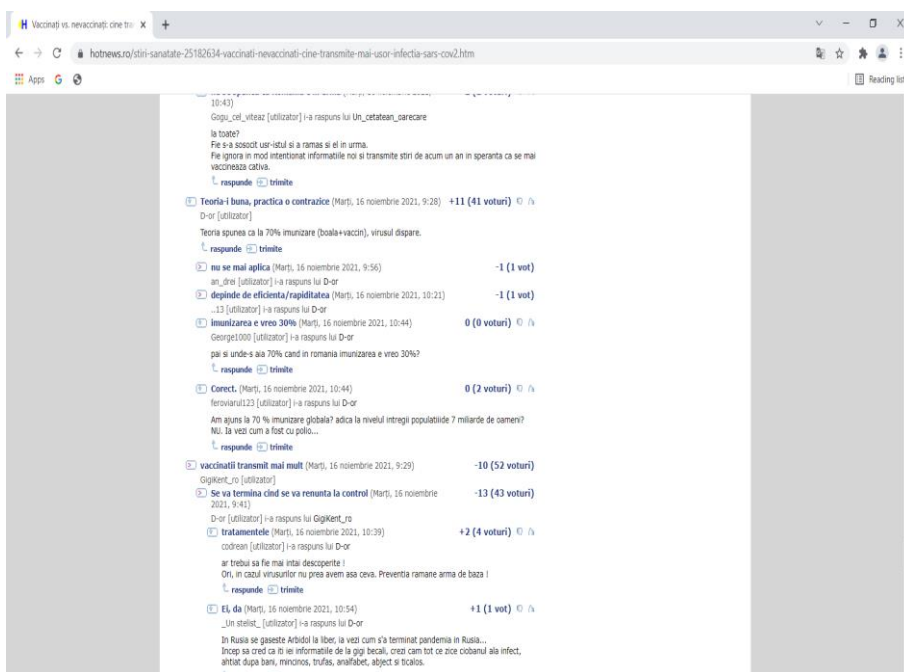

Figura 1: Captură de ecran realizată pe 16.11.2021

Cadrul spațio-temporal al comentariilor este reprezentat de un spațiu virtual public, în care durată și ritmul interacțiunii verbale sunt diferite: există comentarii și replici transmise foarte rapid, la 3-9 minute de la încărcarea articolului pe site-ul de știri, cu intervale între replici care variază, în medie, între 10-20 de minute (un rol important îl joacă aici linearitatea cronologică rezultată, de fapt, din ordinea primirii comentariilor de către server și din viteza de reacție și de utilizare a tastaturii calculatorului de către o persoană) sau cu decalaje de câteva ore, acoperind uneori zile diferite⁵. În corpul nostru, cel mai lung interval dintre primul și ultimul comentariu transmis a fost de trei zile (pentru Articolul E, v. infra). În general, microsecvențele de dialog generate între utilizatori nu depășesc 12-14 ore, deoarece interpunerea unui număr de comentarii noi (secvențe dialogale sau monologale) și parcurgerea acestora pe verticală îngreunează transmiterea

⁵ Din această perspectivă temporală, unii autori consideră comentariul online o formă de „conversație persistentă” (Erickson, 1999) sau de „conversație discontinuă” (Kerbrat-Orecchioni 1990).

replicilor. În același timp, absența unei limite temporale a discuției se traduce prin ramificarea dialogului, adică prin câștigarea unor parteneri noi de dialog sau, dimpotrivă, prin pierderea sau confundarea interlocutorilor (v. infra, exemplul (1)). Opacizarea contextului fizic rezultată din absența informațiilor despre prezența sau absența interlocutorului/interlocutorilor în mediul online, în momentul transmiterii unei replici, nu este generatoare de tensiuni sau de secvențe cu rol fatic, așa cum se întâmplă în conversațiile față în față, iar faptul că nu se mai intervine cu o replică și dialogul se încheie brusc nu este perceput ca ofensator, discuțiile, în ansamblu, fiind deci mai destinate.

3. SCHIMBUL DE REPLICI

Interacțiunea dialogală se constituie printr-o temă de discuție oferită de articolul propriu-zis de știri, comentariile urmând să „gloseze” pe marginea ei prin completarea informațiilor sau prin evaluări și opinii personale. Unele comentarii constau doar într-un „titlu”, în timp ce altele, pe lângă „titlu”, pot dezvolta o idee în pasaje de dimensiuni mai mari sau mai mici. Asumarea rolului de comentator activ și disponibilitatea de a „discuta” sunt influențate de obiceiurile utilizatorului de calculator și de personalitatea acestuia, anumiți utilizatori participând la sesiuni de discuții din zile diferite, pe marginea unor articole de știri distincte sau pe parcursul unui interval orar relativ mare. Apar spontan „subgrupuri” de dialog în care utilizatorii adoptă diferite „roluri”: „amatorul”, „specialistul”, „glumețul”, „ironicul” etc. Replicile se dau în mod frecvent strict la replica anterioară⁶, dar se pot concatena într-un mod complex, ramificându-se „pe orizontală”, caz în care lectura rapidă, „pe verticală”, determină semnificații absurde și incoerență.

- (1) **Eu tot nu înțeleg** (Vineri, 23 iulie 2021, 17:23), AMDATi [utilizator]⁷
Poate înțelegi (Vineri, 23 iulie 2021, 17:55), jccj [utilizator] i-a răspuns lui AMDATi

Dacă ești vaccinat, ai șanse mult mai mici să iei boala, să o faci grav sau să o dai la alții. Tu poate că nu ai riscuri (deși forme grave poate face oricine), dar alții au. Poate că ai părinți vârstnici sau rude și prieteni bolnavi de cancer.

Orice vaccin funcționează pe principiul elementar al solidarității umane - cu cât și-l fac mai mulți, cu atât sunt mai mulți protejați, inclusiv cei cu riscuri mai mari. Numai că în țara lui „ori toți să muriți, ori toți să scăpăm”, solidaritatea e pentru fraieri.

⁶ În general, se consideră că secvențele de dialog sunt binare: o afirmație este urmată de o argumentare care susține comentariul (Bruce 2010: 343) sau cuaternare: o secvență de validare prin numele de utilizator, o secvență de înlănțuire (cu textul jurnalistice sau cu un alt comentariu), o secvență mediană de exprimare a opiniei și finalul deschis sau închis (Ștefănescu 2021: 146), dar exemple din prezentul articol probează complexitate și întindere mai mare a schimburilor dialogale.

⁷ Citatele reproduc exact forma de pe site-ul de știri, cu excepția diacriticelor, pe care le-am adăugat acolo unde nu s-au folosit deloc sau au fost utilizate ocazional, pentru a facilita parcurgerea exemplelor.

Comentariu șters de utilizator (Vineri, 23 iulie 2021, 18:08), [anonim] i-a răspuns lui jcjc

Dar și tu trebuie să înțelegi (Vineri, 23 iulie 2021, 18:19), Pseudohipsterul Sexpic [utilizator] i-a răspuns lui jcjc

Nu te mai chinui (Vineri, 23 iulie 2021, 20:36), Un_cetățean_oarecare [utilizator] i-a răspuns lui Pseudohipsterul Sexpic

manipulare ieftină (Vineri, 23 iulie 2021, 22:45), rmos [utilizator] i-a răspuns lui Un_cetățean_oarecare

„normal ca PCR era pozitiv după vaccin” poți să explici cum un test PCR care detectează și fragmente de proteine virale diferite de spike, poate fi pozitiv după un vaccin CARE CODEAZĂ DOAR spike?

Comentariu șters de utilizator (Sâmbătă, 24 iulie 2021, 8:36), [anonim] i-a răspuns lui rmos

(Vineri, 23 iulie 2021, 23:16) Pink Z [utilizator] i-a răspuns lui Un_cetățean_oarecare

ce aberație totală! știe oarecarele 3 persoane, le știe doar el, presa vândută le-a acoperit bineînțeles :)))

... (Vineri, 23 iulie 2021, 18:44)

AMDATi [utilizator] i-a răspuns lui jcjc

doxă ești (Vineri, 23 iulie 2021, 19:54), feedback [utilizator] i-a răspuns lui jcjc

studii israeliene (Sâmbătă, 24 iulie 2021, 0:29), Casargoz [utilizator] i-a răspuns lui jcjc

Atâta poți (Vineri, 23 iulie 2021, 19:29), consumator2 [utilizator] i-a răspuns lui AMDATi

nu știi de ce nu înțelegi (Vineri, 23 iulie 2021, 21:53), aero [utilizator] i-a răspuns lui AMDATi

Dacă preferi moartea. (Sâmbătă, 24 iulie 2021, 7:58), asavreau [utilizator] i-a răspuns lui AMDATi (comentarii la articolul A)

Constituirea perechilor de adiacență (Schegloff 2007) la un interval mai lung de timp oferă unui utilizator posibilitatea și răgazul de a se poziționa fie cu privire la tema articolului, adăugând informații, amendând unele detalii, formulând întrebări etc., fie cu privire la conținutul replicii unui alt utilizator, pe care are libertatea de a-l alege dintre cei care au scris până la acel moment. Adiacența este întreruptă prin ștergerea efectivă a replicilor sau prin identificări greșite ale interlocutorilor (apărute din dificultatea de a urmări schimburile secvențiale într-un interval foarte scurt de timp, din graba de a răspunde sau din parcurgerea „pe verticală” a discuției). Astfel, replicile rămân suspendate (legându-se de un conținut care lipsește) sau formează adiacențe cu un interlocutor greșit: de exemplu, replica „Nu te mai chinui” (să înțelegi, nota noastră, G.B.) ar fi trebuit adresată lui AMDATi, nu lui Pseudohipsterul Sexpic. Există, de asemenea, libertatea de a interveni cu o replică fără a alege neapărat un interlocutor, de obicei doar pentru a detensiona discuțiile și a introduce o notă de umor, cum se întâmplă cu prima replică de mai jos, care va genera însă o replică adiacentă „la distanță” (după o oră de la emiterea ei, v. Costel34, momentul 18.52):

- (2) **Dau 4 mici si o bere** (Vineri, 23 iulie 2021, 17:30), Sosocel_mic [utilizator]
Pentru că nu mai permiți virusului să se propage! (Vineri, 23 iulie 2021, 18:16), Andrei07 [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic
 Pentru că nu mai permiți virusului să se propage!!!
Pe modelul (Vineri, 23 iulie 2021, 19:01), Pseudohipsterul Sexpic [utilizator] i-a răspuns lui Andrei07
Se propagă .. (Vineri, 23 iulie 2021, 20:44), Alius [utilizator] i-a răspuns lui Andrei07
Ca să dai bine (Vineri, 23 iulie 2021, 18:20), Pseudohipsterul Sexpic [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic
Simplu... (Vineri, 23 iulie 2021, 18:33), grongobar [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic
 ...pentru că probabilitatea de infectare e mult mai mică
Vai, ce mică e probabilitatea aia! (Vineri, 23 iulie 2021, 18:54), Liros [utilizator] i-a răspuns lui grongobar
De unde ai luat ideea că eficacitatea (Vineri, 23 iulie 2021, 22:54), Bandolino [utilizator] i-a răspuns lui Liros
 unui vaccin este judecată în funcție de INFECTAȚI, și nu în funcție de BOLNAVI?
Dar acea probabilitate (Vineri, 23 iulie 2021, 19:02), Pseudohipsterul Sexpic [utilizator] i-a răspuns lui grongobar
Nu e (Vineri, 23 iulie 2021, 20:01), Sosocel_mic [utilizator] i-a răspuns lui grongobar
Jos cenzura! (Vineri, 23 iulie 2021, 20:51), Sosocel_mic [utilizator] i-a răspuns lui grongobar
Singapore are numai 36 decese covid (Vineri, 23 iulie 2021, 22:23), Bandolino [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic
 În TOATĂ pandemia.
primesc micii dar nu mai am voie alcool (Vineri, 23 iulie 2021, 18:52), Costel34 [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic
 Ți dau exemplul meu. 34 ani, la analize aveam mereu o mică leucocitoză. Un pic supraponderal, cam 7 kg peste greutatea ideală. Am avut covid anul trecut, cu simptome minime, doar intestinale. Radiografia arata „minime modificări bazal interstițial dreapta”, drept pt care mi s-a și spus că nu e nevoie să o repet. Analizele de sânge arătau o leucocitoză ~15 mii/mm3 cu neutrofilie, celelalte părți fiind ok. Ușoară anemie, 12.1. Concentrația hematocrit pe eritocrit puțin mică din cauza anemiei (31.1 in loc de 32-37). Feritina crescută aproape de maxim inițial și un pic peste maxim la externare. Colesterol, transaminaze, etc. ok. Confirmat cu covid, spitalizat 11 zile dar cu problemele intestinale ramase. Covidul mi-a atacat colonul și intestinul subțire, dezvoltând boala crohn. Confirmată prin colonoscopii și biopsii în locuri diferite. Sunt pe 14 pastile pe zi + o injecție la 2 săptămâni, asta fiind doar tratament de întreținere. Experiment pe oameni ar fi injecția asta la 2 săptămâni cu Humira, anticorpi crescuți pe șoareci și testat pe puțini oameni, comparativ cu vaccinurile covid făcute pe zeci/sute de milioane de oameni. E apărut de vreo 10 ani pe la noi.
 Printre efectele adverse ale acestei injecții sunt cancerul și alte minuni scrise casual in prospect. Și totuși nu există alt tratament mai ok.

Este foarte trist ce ți s-a întâmplat. (Vineri, 23 iulie 2021, 19:17), Alius [utilizator] i-a răspuns lui Costel34

mai documentează-te (Vineri, 23 iulie 2021, 19:58), feedback [utilizator] i-a răspuns lui Costel34

Faptul că deocamdată, în abia 8 luni de când s-a dat drumul la inoculări, nu cad toți brusc din picioare după shot nu înseamnă că o acumulare de asemenea substanțe nu va duce într-o bună măsură la asta, în alte câteva luni sau câțiva ani.

La câtă minciună și cenzură „de dragul sănătății” există, trebuie să te întrebi serios de unde obsesia pentru inoculare, care nici măcar nu își arată presupusa eficiență: cele mai inoculate țări sunt în topul infectărilor, cu cei inoculați cot la cot în spitale lângă cei neinoculați. Să vezi după 4-5-6 reprize de inoculare ce bine va fi.

ai făcut boala chron de la covid (Vineri, 23 iulie 2021, 20:00), Francisc 1 [utilizator] i-a răspuns lui Costel34

și-o completare (Vineri, 23 iulie 2021, 18:57), Costel34 [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic

De asemenea, mai am o cunoștință, o fată de 33 ani, sănătoasă tun, asistentă medicală, care a murit de covid. Probabil n-ar fi murit însă era însărcinată, nu se putea administra tratament fără a afecta copilul. Agravându-se boala, i s-a făcut cezariană prematur și i s-au administrat medicamente însă a fost prea târziu. Copilul trăiește.

Dom' Costel (Sâmbătă, 24 iulie 2021, 18:52), AMDATi [utilizator] i-a răspuns lui Costel34

povești de viață ca la matala mai rar...

Și eu am 3 nepoți de 12 ani care au murit după vaccin... în chinuri... cred că te-am depășit... (comentarii la articolul A)

Există și situații în care cineva refuză continuarea dialogului cu alți utilizatori, optând pentru o adresare directă către moderator/site-ul de știri și/sau către toți utilizatorii, cu scopul de a semnaliza posibile cazuri de cenzură sau de inexactitate a informațiilor prezentate în articolul de știri. În aceste cazuri, evident, nu există replici, site-ul de știri adoptând o poziție neutră, de neimplicare:

- (3) **Curaj! Publicați asta!** (Joi, 28 octombrie 2021, 9:24), idealogul [utilizator] (comentarii la articolul D)
- (4) **Verificați datele înainte de publicare** (Marți, 16 noiembrie 2021, 9:40), _Un stelist_ [utilizator]
„Germania se pregătește pentru noi restricții după ce a atins pragul de 50.000 de îmbolnăviri și în jur de 1.110 de decese pe zi, la o populație de 80 de milioane de locuitori”. Complet falsă informația că Germania are în prezent 1110 decese pe zi, asta a fost în valul 3 poate, acum sunt la 100-200 decese pe zi (167 ieri), aveți grijă ce publicați. (comentarii la articolul F)
- (5) **Acum poate înțelegeți** (Marți, 16 noiembrie 2021, 9:46), Vaka [utilizator] i-a răspuns lui Un_cetatean_oarecare (...) @HotNews, vă rog mult, documentați-vă înainte de a scrie, „prestigios proiect european, Marie Curie International Incoming Fellow (IIF)” este doar o bursă de schimb

de experiență pentru STUDENȚI..... despre ce vorbim? (comentarii la articolul D)

Opțiunea de adresare către toți utilizatorii are funcția de a detensiona discuția și are deseori o notă umoristică, prin care interlocutorii sunt menajați, evitându-se în acest fel blocarea dialogului:

- (6) **N-ar fi mai bine să vă uitați la telenovele?** (Joi, 14 octombrie 2021, 17:20), VOX. [utilizator] i-a răspuns lui Statisticianul
Când 80 % dintre oameni zic NU, nici Hitler împreună cu Stalin n-au ce face. Poate Pol Pot ar avea o șansă... (comentarii la articolul C)
- (7) **Frățicule** (Vineri, 15 octombrie 2021, 15:23), Un_cetățean_oarecare [utilizator] i-a răspuns lui ..13
Io n-are nevoie da nici da una și da nici da cealaltă.
Io, mai pretenar așa cu dna cu coasa și nespăiat de dânsa mă lăsaî în voia sorților și dădui deja piept cu guvidu... să tot fie vrund anisor d'atuncilea.
Ș'apăi cum zice doftorii ai ma pricepuți și nespăiați dă bombe dă la politicie, io poate amu să dea ignore la guvidu...
Adicătealea faci matala scandal dageaba cu raferința la mandea. Iară apropoșul pe care-l făcuî era pantru personajele celea cu ceva boale deja, nu pentru orșicare....așa cum face țărișoare mai daștepte....ai mai mulți de orșicare se ghiontește cu guvidu ce se ghiontește după carele își vede d'ale lor. (comentarii la articolul C)

Simpla opțiune de a răspunde unui anumit utilizator, prin alegerea cu un click a adresantului, favorizează adresarea directă, fără secvențe de apel. Atunci când apar, aceste secvențe sunt comune cu dialogurile față în față (interjecții, pro-fraze etc.): *hei!, bre!, pst!, Ei, da!, Ba bine că nu!* etc. sau cu limbajul internetului (chat, forum, rețele sociale): *LOL, :) / :D („zâmbet”), :))))))))))* etc.:

- (8) **:D** (Sâmbătă, 24 iulie 2021, 0:22), Casargoz [utilizator] (comentarii la articolul A)
- (9) **:))))** (Marți, 16 noiembrie 2021, 11:58), Valtran [utilizator] i-a răspuns lui Vaka (comentarii la articolul D)
- (10) **Băi Argon...** (Vineri, 15 octombrie 2021, 10:40), salvatore [utilizator] i-a răspuns lui Argon (comentarii la articolul C)
- (11) **hehe** (Sâmbătă, 24 iulie 2021, 7:36), transpenibilus [utilizator] i-a răspuns lui galeo (comentarii la articolul D)

Replicile care nu respectă condiția de relevanță tematică sunt sancționate prompt (exemplele (12)–(14)), la fel și cele în care utilizatorii consideră că se încalcă maxima calității (i.e. veridicității) (exemplele (15)–(17)):

- (12) **compari mere cu pere** (Vineri, 23 iulie 2021, 23:50), rmos [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic (comentarii la articolul A)
- (13) **divaghezi** (Duminică, 25 iulie 2021, 15:53), rmos [utilizator] i-a răspuns lui Sosocel_mic (comentarii la articolul A)

- (14) **bati câmpii** (Marți, 16 noiembrie 2021, 13:20), andimi [utilizator] i-a răspuns lui justmoi (comentarii la articolul F)
- (15) **Ce vorbesti tati?** (Vineri, 15 octombrie 2021, 10:07), danbo [utilizator] i-a răspuns lui Francisc 1 (comentarii la articolul B)
- (16) **Neadevăr** (Joi, 14 octombrie 2021, 14:43), swolf [utilizator] i-a răspuns lui MBA
 Afirmația ca vaccinații transmit virusul în egală măsură cu cei nevaccinați este un neadevăr. Faptul că în țările cu vaccinare peste 70% nu se mai înregistrează un număr mare de cazuri noi dovedește că această afirmație este o minciună iresponsabilă. (comentarii la articolul C)
- (17) **nu este asa deloc** (Joi, 14 octombrie 2021, 17:59), swolf [utilizator] i-a răspuns lui Itsoc (comentarii la articolul C)

Focalizarea temei se realizează adesea într-o secvență dialogală, cu ajutorul metacomentariilor, al întrebărilor care așteaptă răspuns (cele mai frecvente situații) și prin aserțiuni care stimulează noi replici.

- (18) **De ce avem 112 morți/mil și India doar 1 ?!** (Joi, 14 octombrie 2021, 23:36), Argon [utilizator] i-a răspuns lui Coco Whistle
explicațiile sunt multiple (Vineri, 15 octombrie 2021, 8:57), bogdan1477 [utilizator] i-a răspuns lui Argon
 1. În India infrastructura medicală e extrem de precară și multe cazuri/decese covid nu sunt raportate
 2. lipsa asistenței medicale duce la moartea precoce a celor cu boli cronice, ceea ce în timp, prin selecția naturală duce la o populație mult mai rezistentă la boli
 3. speranța de viață e mai jos, ceea ce face ca un procent semnificativ mai mic din populație să fie vulnerabilă
 4. Au avut valul 4 de covid cu o grămadă de decese prin primăvară-vară, iar acum sunt între valuri.
cum așa? (Vineri, 15 octombrie 2021, 11:35), catelu [utilizator] i-a răspuns lui Coco Whistle (comentarii la articolul B)

Se produc frecvent replici de amendare a interlocutorului, prin atacuri *ad personam*, care pot îmbrăca accente ofensatoare, sarcastice sau umoristice:

- (19) **Tu ai făcut matematica la seral?** (Vineri, 15 octombrie 2021, 9:53), bogdan1477 [utilizator] i-a răspuns lui di livio (comentarii la articolul C)
- (20) **trebui să ai multe țigle lipsă pe casă** (Joi, 14 octombrie 2021, 18:15) [utilizator] i-a răspuns lui piticu_enigmatic (comentarii la articolul C)
- (21) **vulnerabil la logică** (Joi, 28 octombrie 2021, 23:52), Filbert [utilizator] i-a răspuns lui D-or (comentarii la articolul D)
- (22) **E o vorba din bătrâni ...** (Marți, 16 noiembrie 2021, 11:02), ZVrk [utilizator] i-a răspuns lui Francisc 1
 Prostul nu-i destul de prost dacă nu e și fudul!
 Numai cei care nu știu nimic sunt convinși că știu totul. (comentarii la articolul E)
- (23) **amice** (Marți, 16 noiembrie 2021, 12:41), sile1 [utilizator] i-a răspuns lui D-or

Dă-le numele și adresa rudelor tale cu reacții grave la vaccin ca să putem verifica și noi și instituțiile interesate veridicitatea afirmațiilor tale. Altfel spusele tale sună a propagandă prostească antivaccinare și o dovada clară că n-ai înțeles nimic din ce îți spune un specialist în Imunologie și Genetică Moleculară. Apropo tu ești specialist în ceva anume ... sau ești un neica nimeni care se joacă pe taste ? (comentarii la articolul F)

- (24) **analiza matematica...da!** (Marți, 16 noiembrie 2021, 15:00), Fuscus [utilizator] i-a răspuns lui GNG
te-ai gândit tu că sună bine: „analiza matematică”. adică faci tu, covidiotu’, o analiză matematică. cool. doar că analiza matematică se ocupă cu calculul integro-diferențial. ramură care se ocupă cu astfel de date se numește statistică. m-ai impresionat cu erudiția ta! hahahahaaaa... e clar că ești vraiste! (comentarii la articolul F)

Ranforsările pozitive sunt rare (exemplele (25)–(28)), la fel și autorepetițiile sau reformulările (exemplul (29)), mult mai frecvente fiind apelurile la reformulări lexico-semantice (exemplul (30)).

- (25) **OK** (Vineri, 15 octombrie 2021, 13:29), Oto [utilizator] i-a răspuns lui salvatore
Corect comentariul! (comentarii la articolul C)
- (26) **Absolut corect** (Joi, 28 octombrie 2021, 15:17), Amenhotep [utilizator] i-a răspuns lui ursu78 (comentarii la articolul D)
- (27) **Felicitări** (Joi, 28 octombrie 2021, 21:19), ahg [utilizator] i-a răspuns lui Aletea
pt felul în care gândiți și pt exemplul pe care îl dați. (comentarii la articolul D)
- (28) **Bravo** (Marți, 16 noiembrie 2021, 12:13), larkinsen [utilizator] i-a răspuns lui Luciferaza de soare
pentru gândirea ta obiectivă. (comentarii la articolul F)
- (29) **!?!?** (Duminică, 14 noiembrie 2021, 17:40), D.M.A.Gogu [utilizator] i-a răspuns lui nick1587873340950
Răspundeam afirmației făcute de „Luk”, anume că o rată de vaccinare înaltă nu oprește pandemia. În acest context Luk a dat exemplul mai multor țări. Mesajul meu a fost ca numărul ridicat de cazuri în aceste țări e legat tocmai de nevaccinați și, mai ales, formele grave ale bolii. Că tu de aici ai înțeles că le port grija altora e interpretarea proprie. Dacă ai fi citit mesajele, chiar și pe al meu, ai fi înțeles contextul și nu te lansai cu astfel de afirmații. Ori, pentru consecvență, îi scriai lui Luk acest mesaj, el/ea a adus în discuție alte țări. (comentarii la articolul E)
- (30) **CORECȚII** (Duminică, 14 noiembrie 2021, 0:47), Bandolino [utilizator] i-a răspuns lui Luk
„Olanda, Danemarca, Franța, UK, Israel, Florida și multe alte locuri în care ratele de vaccinare sunt mult peste 80% și tot nu se întâmplă mare lucru”. (...)
Corecție? (Duminică, 14 noiembrie 2021, 11:56), Luk [utilizator] i-a răspuns lui Bandolino

Interpretare (Duminică, 14 noiembrie 2021, 9:02), D.M.A.Gogu [utilizator] i-a răspuns lui Luk (comentarii la articolul E)

4. UTILIZATORII

Deși secvențele de dialog nu evidențiază variabile sociale (nu există informații despre statutul social, vârsta sau sexul interlocutorului), iar comunicarea are caracter anonim (asigurat prin *numele de utilizator/engl. username*), elemente de identitate a utilizatorilor transpar din unele replici. Comentarii foarte „tehnice”/specializate trădează apartenența la o categorie profesională: medici, cercetători, ingineri, profesori etc., afirmată explicit (exemplele (28) și (29)) sau dedusă din numele utilizatorului (exemplul (28), utilizatorul *medicare*), iar calitatea argumentării și elementele de intertextualitate (cu opere literare, cu fondul paremiologic românesc, cu producții cinematografice etc.) pot creiona un profil educațional al utilizatorului:

- (31) **Au uitat de** (Sâmbătă, 13 noiembrie 2021, 9:49), Un_cetățean_oarecare [utilizator]

Jurământul lui Hipocrate!

De ce să se „vaccineze” o persoană care a trecut prin boală? Sunt peste 35 de studii publicate, centralizate în baza de date OMS, plus statistici ale diverselor „dsp”-uri naționale care arată că reinfectarea este foarte rară. (...) Eu sunt inginer și mă întreb cum un medic cu așa poziție să bată câmpii cu anticorpii de parcă sistemul imunitar folosește brusc numai apărarea de tip umoral. Cum poate nega peste 100 de ani de cercetări în domeniu mi se pare de noaptea minți! (comentarii la articolul E)

- (32) **Degeaba te rogi în mașină dacă nu-ți pui centura** (Joi, 28 octombrie 2021, 18:15), Aleteia [utilizator]

Sunt preot romano-catolic și m-am vaccinat în prima zi când am avut acces la vaccin. Să te vaccinezi este o obligație morală de a-ți proteja viața, ca și obligația morală de a-ți pune centura de siguranță în mașină, ca să nu mori în caz de accident. (...) (comentarii la articolul D)

- (33) **Nu există bornă** (Sâmbătă, 13 noiembrie 2021, 14:13), medicare [utilizator] i-a răspuns lui vangall

Testele pentru anticorpi dovedesc existența memoriei imunologice! Asta înseamnă să ai imunitate, indiferent cât durează aceasta. Dacă nu aveți anticorpi în sânge la momentul testării, asta nu înseamnă neapărat că nu aveți imunitate; dar, nu prea aveți cum să o obiectivați prin metode accesibile. Anticorpi, odată ce am dobândit memoria imunologică, producem câți avem nevoie, cât timp este necesar; în orice boală, pentru că așa funcționăm noi. Acum că virusul circulă accelerat prin populație, este un bun moment să vă faceți testul, dacă doriți să vă testați imunitatea: pentru că foarte probabil întâlniți virusul și reacționați dacă ați dezvoltat imunitatea (natural sau prin vaccinare). La vară, când virusul circulă mai puțin, un test serologic pentru depistarea anticorpilor specifici va fi neconcludent. Nu producem anticorpi de dragul de a-i

produce; este inefficient. Înțelegeți acum de ce a făcut Tătaru studiul de prevalență vara? (comentarii la articolul E)

În plus, secvențele dialogale conturează și o polarizare între categoria participanților de bună credință, interesați să schimbe idei și informații și cea a *postacilor*, a *trolilor*, a „șoșocilor”, a celor cu profil educațional redus, a căror prezență este amendată de grup fără întârziere:

- (34) **ai normă la postat prostia asta?** (Vineri, 15 octombrie 2021, 7:46), Francisc 1 [utilizator] i-a răspuns lui NOTORIOUS
Ce vorbești tati? (Vineri, 15 octombrie 2021, 10:07), danbo [utilizator] i-a răspuns lui Francisc 1
ai părinți virtuali infectați la scenariu (Vineri, 15 octombrie 2021, 12:54), Francisc 1 [utilizator] i-a răspuns lui danbo
 fugi mă cu prostiile asta, cine te crede? (comentarii la articolul B)
- (35) **LOL** (Joi, 28 octombrie 2021, 10:24), JustinCase [utilizator] i-a răspuns lui all23
 Medicii sunt idioți, cercetătorii sunt idioți, militarii sunt idioți, jurnaliștii sunt idioți, doar sosocii agramăți ce mai dau dovadă de puțină inteligență!:)))))))))) (comentarii la articolul D)
- (36) **te exprimi împiedicat** (Vineri, 29 octombrie 2021, 4:44), zavalitaa [utilizator] i-a răspuns lui nick1587873340950
 și cu greșeli evidente de scriere, oare de ce? Dă preaplinul pă afară dă multă trăire interioară ? (comentarii la articolul D)
- (37) **cu cine făcusi școala bre?** (Duminică, 14 noiembrie 2021, 15:31), nick1587873340950 [utilizator] i-a răspuns lui Statisticianul
 femeia de serviciu? (comentarii la articolul E)
- (38) **nu e nicio dispută, sunt trolsi si postaci!** (Marți, 16 noiembrie 2021, 9:22), Francisc 1 [utilizator]
 afirmația e un nonsens folosit in heavy rotation de antivaxxeri si trolsi răsăriteni (se suprapun în mare măsură). (comentarii la articolul F)

Există utilizatori care intervin constant în comentarii, conservând un anumit idiosil de la o intervenție la alta: replici mai lungi, bine argumentate, redactate clar și corect gramatical (cazul lui GNG, exemplele (39) și (40)) sau intervenții stereotipe grăbite și laconice, de blocare a dialogului (cazul lui *George 1000*, exemplele (41) și (42)).

- (39) **este normal** (Joi, 28 octombrie 2021, 12:55), GNG [utilizator] i-a răspuns lui freestyle
 cei care au studiat, au făcut o facultate, lucrează în cercetare, etc sunt învățați să caute explicatii LOGICE, nu iau de bune tot ce spune unul sau altul, mai ales reporterii de ziar sau tv. Ei au nevoie de argumente solide, de cercetări îndelungate, în știință și în cercetare rezultatul nu se anunță de la primul rezultat. Ca exemplu: Ce explicație LOGICĂ există pentru instituirea carantinei de noapte? Acum înțelegem de ce angajați ai Pfizer au refuzat să se vaccineze și au preferat sa părăsească firma, nu

din rândul personalului auxiliar, ci dintre cei care au produs vaccinul. Vedeți și ce părere au despre imunizarea naturală, prin boală. Crede și nu cerceta nu face parte din limbajul acestor oameni. Cercetează și caută răspuns la orice problemă întâlnită. Proporția cred că este aproximativ aceeași în toate statele. Cei mai ușor de păcălit sunt cei care se informează dintr-un singur loc! Pentru o imagine completă trebuie să cântărești argumentele ambelor tabere și să analizezi care sunt credibile. Când nu răspunde la întrebări simple, nu poate să fie o persoană de încredere. (comentarii la articolul D)

- (40) **analiză** (Joi, 28 octombrie 2021, 13:33), GNG [utilizator]
Societatea este piramidală, la bază se găsesc cei cu puține cunoștințe, incapabili de a face conexiuni logice. Ei alcătuiesc marea masa de oameni și reprezintă cam 70-75% din populația unei țări. La vârf se găsesc oamenii instruiți, care gândesc logic, care au o imagine de ansamblu asupra fenomenelor, care încearcă să-și explice ceea ce întâlnesc, care analizează ceea ce li se transmite. Ei reprezintă 10-15% din totalul populației. Ei bine, domnul amiral a reușit să convingă marea masă, baza societății, prin vorbe și inducerea fricii, o parte din zona de vârf prin constrângere. Sunt sigur că cei mai mulți dintre medici au făcut J&J să scape cu o singură doză. Mă surprinde că baza societății românești nu s-a lăsat convinsă, aici este surpriza. (comentarii la articolul D)
- (41) **se vede că ești idiot** (Joi, 14 octombrie 2021, 17:59), George 1000 [utilizator] i-a răspuns lui gigifisiune
(comentarii la articolul D)
- (42) **se vede că ești idiot** (Joi, 14 octombrie 2021, 18:01), George1000 [utilizator] i-a răspuns lui Mayhem
(comentarii la articolul D)

5. CONCLUZII

Secvențele dialogale scrise pe care le-am analizat țin, ca registru, de limbajul internetului, dar reușesc să recupereze foarte mult și din particularitățile conversațiilor față în față, păstrând un caracter informal într-un context situațional public. Ne aflăm, practic, în fața unui caz de adaptare a limbii și a unor tipare de comunicare îndelung exersate în viață de zi cu zi (conversația față în față și dialogul) la un context situațional și la un mediu nou de transmitere. După părerea noastră, dacă acceptăm să discutăm despre caracterul hibrid al acestei forme de comunicare, putem lua în calcul o hibridizare între comunicarea de tip *chat* și conversația față în față. Eterogenitatea replicilor indică o interacțiune complexă între mai mulți factori: personalitatea utilizatorilor, motivele implicării situaționale și caracteristicile comentariilor transmise de alți utilizatori. De cele mai multe ori, scrierea sub anonim este asociată unui comportament dezinhibat și neimplicat social. În mod paradoxal, dincolo de „filtrele” site-ului de știri, comentariile online păstrează respectul mutual, în numeroase cazuri, dezvoltă un grad de familiaritate între utilizatorii constanți și, în general, par să conserve o „voce a rațiunii” care contracarează în mod natural și spontan replicile abuzive. În ciuda fragmentării

temporale, a trunchierii replicilor sau a laconismului unor intervenții, comunicarea rămâne coerentă, inteligibilă, constructivă și agreabilă. Eliberați de presiunea de a fi spontani, de a răspunde prompt și de a urmări cu atenție întregul flux al comunicării, utilizatorii conferă secvențelor dialogale o serie de caracteristici: se pierde din implicarea personală și din potențialul expresiv al interacțiunii față în față, dar se câștigă ca atractivitate prin caracterul deschis (temporal și social): oricine se poate alătura, în orice moment, atâta timp cât păstrează discuția activă și interesantă pentru participanți, și prin creativitate lingvistică. Pe un corpus mai mare, ar fi interesant de urmărit tiparele caracterologice ale utilizatorilor reconstituite din conținutul lingvistic al replicilor: persoane foarte deschise, dispuse să împărtășească experiențe personale (exemplul (2), utilizatorul *Costel34*), mult mai rar, persoane empaticе, gata să reacționeze la experiențele împărtășite (exemplul (2), utilizatorul *Alius*), persoane altruiste, animate de dorința de a educa și de a împărtăși informații etc. (exemplul (1), utilizatorul *AMDATi*).

Probabil că numărul persoanelor care citesc comentariile online este mai mare decât cel al persoanelor care aleg să comenteze, dar credem că odată ce ai optat pentru una dintre poziții, vei relua zilnic rutina lecturii site-urilor de știri și a comentariilor conexe, ca un adevărat cetățean digital al acestor timpuri.

BIBLIOGRAFIE

- Bruce, I., 2010, „Evolving Genres in Online Domains: The Hybrid Genre of the Participatory News article”, în A. Mehler, S. Sharoff, M. Santini (eds.), *Genres on the Web. Text, Speech and Language Technology*, vol. 42. Dordrecht: Springer, <https://doi.org/10.1007/978-90-481-9178-9-15> (consultat 09.09.2021).
- Crystal, D., 2004, *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Diakopoulos, N., M. Naaman, 2011, „Towards Quality Discourse in Online Comments”, în P. J. Hinds, J. C. Tang, J. Wang, J. E. Bardram, N. Ducheneaut (eds.), *Proceedings of the ACM 2011 Conference on Computer Supported Cooperative Work*, New York, 133–142, <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/30607469/pr220-diakopoulos-libre.pdf?1391863266> (consultat 25.09.2021).
- Erickson, T., 1999, „Persistent Conversation: an Introduction”, *Journal of Computer Mediated Communication* 4, www.ascusc.org/jcmc/vol4/issue4/ (consultat 11.09.2021).
- Graham T. și Wright S., 2015, „A Tale of Two Stories from ‘Below the Line’”, *The International Journal of Press/Politics* 20 (3), 317–338, https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1940161215581926?casa_token (consultat 27.09.2021).
- Kerbrat-Orecchioni, C., 1990, *Les Interaction Verbales*, Paris: Armand Colin.
- Marcoccia, M., 2004, „On-line Polylogues: Conversation Structure and Participation Framework in Internet Newsgroups”, *Journal of Pragmatics* 36, 115–145.
- North, S., 2007, „‘The Voices, the Voices’: Creativity in Online Conversation”, *Applied Linguistics* 28 (4), 538–555, <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/56107976> (consultat 10.09.2021).
- Reagle, J. M. jr., 2015, *Reading the Comments: Likers, Haters, and Manipulators at the Bottom of the Web*. Cambridge: MIT Press.
- Schegloff, E. A., 2007, *Sequence Organisation. A Premier in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Ștefănescu, A., 2021, „Un nou gen discursiv: comentariile online”, în O. Chelaru-Murăruș *et al.* (eds.), *Limbă, societate, cultură. In honorem Liliana Ionescu-Ruxăndoiu și Mihaela Mancaș*. București: Editura Universității din București, 139–150.
- Vasilescu, A., Ștefănescu, A., Zafiu, R., 2019, „The Cyber Discourse: A Hybrid of Polarized Stances”, în *The 5th ESTIDIA Conference: Hybrid Dialogues: Transcending Binary Thinking and Moving Away From Societal Polarizations, Book of Abstracts*, Naples: University of Naples “L’Orientale”, 50.
- Weber, P., 2014, „Discussions in Comments Section: Factors Influencing Participation and Interactivity in Online Newspapers’ Readers Comments, *New Media & Society* 16 (6), 941–957, https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1461444813495165?casa_token (consultat 25.09.2021).

DIALOGIC SEQUENCES IN ONLINE NEWS COMMENTS

Abstract

The article explores the pragmatic and stylistic characteristics of the dialogic sequences in online comments posted on the Romanian news website *Hotnews*. In our opinion, this type of texts combines the characteristics of chats with those of face-to-face conversation in an attempt to adjust language to a new situational context and to a new medium of writing. The result is a more creative form of communication with less personal involvement and less expressive potential but with more social attractiveness.